Kolizní opatrovnictví – poučení rodičů

Vážení rodiče,

Vaše nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti, je účastníkem soudního řízení.

Dítě je v řízení zastoupeno opatrovníkem (tzv. kolizní opatrovník), kterého soud pro řízení jmenuje. Opatrovníkem soud jmenuje zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Povinné zastoupení dítěte kolizním opatrovníkem je u všech typů řízení s výjimkou toho, ve kterém se schvaluje dohoda o úpravě poměrů k nezletilému, kdy je dítě zastoupeno rodiči jako zákonnými zástupci.

Soud však přesto opatrovníka dítěti jmenuje v případě negativních poznatků či možnosti střetu zájmů mezi rodičem a dítětem nebo mezi dětmi týchž rodičů, nebo pokud o to dítě požádá. O právu jmenovat dítěti opatrovníka musí být dítě rodiči poučeno.

Do usnesení o jmenování opatrovníka se mohou účastníci odvolat. O možném odvolání opatrovníka z jeho funkce rozhoduje pouze soud, který o jmenování rozhodl.

Je-li OSPOD ustanoven kolizním opatrovníkem, je procesním zástupcem dítěte v probíhajícím řízení (za dítě činí všechny úkony, které může jinak v řízení činit účastník sám).

Úkolem opatrovníka je především chránit zájmy nezletilého dítěte, aby nedošlo k jejich střetu se zájmy rodičů (příp. jiných osob odpovědných za výchovu), opatrovník v řízení neobhajuje zájmy rodičů (osoby odpovědné za výchovu). „Klientem“ opatrovníka je pouze nezletilé dítě a jeho úkolem je ochrana a usilování o zachování rodinných principů. Kolizní opatrovník má rovnocenné postavení s dalšími účastníky řízení.

<u>Co následuje po jmenování kolizního opatrovníka soudem:</u>

- **Formou společného jednání na oddělení dojde ke zjištění stanoviska rodičů** (příp. jiných osob odpovědných za výchovu) k návrhu, pro který je řízení zahájeno.
- **Zjištění stanoviska nezletilého dítěte** – opatrovník má právo osobního rozhovoru s nezletilým dítětem bez přítomnosti třetí osoby. Rozhovor je pro dítě srozumitelný a bezpečný, není stanovena věková hranice. Opatrovník předá nezletilému dítěti informace k průběhu soudního jednání a osobního sdělení postoje přímo soudu (v případě odmítnutí, sděluje stanovisko dítěte opatrovník). Rozhovor s dítětem lze opakovat a v jeho zájmu realizovat také na jiných místech.
- Na základě zjištěných informací a skutečností **opatrovník navrhuje, co je v nejlepším zájmu nezletilého dítěte.**
- **U soudního jednání opatrovník vyjadřuje stanovisko nezletilého dítěte**, může se vyjádřit k předloženým důkazům, činit návrhy na další dokazování.
- **Opatrovník má právo odvolat se proti rozhodnutí soudu.**
- **Funkce opatrovníka končí pravomocným rozsudkem soudu** (okresního, krajského).

Kolizní opatrovník nevykovává:

- dokazování při soudním řízení,
- neurčuje, který z rodičů má ve sporu o děti pravdu nebo kdo je či není vinen,
- nerozhoduje za rodiče, nemá možnost korigovat rodiče ve výchovném stylu, ale poskytuje poradenství, nenařizuje žádná opatření, doporučuje a podporuje,
- nepřebírá za rodiče jejich práva a povinnosti plynoucí z jejich rodičovské odpovědnosti,
- není v pozici soudu, který je jediný kompetentní rozhodnout o budoucích poměrech dětí v rámci opatrovnického řízení.

Kolizní opatrovník je oprávněn:

- vystupovat jako zástupce nezletilého dítěte a provádět procesní úkony v soudním řízení,
- usilovat o naplnění práva nezletilého dítěte na informace o všem, co se ho týká a současně práva na vyjádření jeho názoru k těmto informacím, usilovat o spravedlivý proces,
- být přítomen u soudního jednání a postupovat v souladu se zásadou rovnosti účastníků soudního řízení.

Kolizní opatrovník je povinen:

- poskytovat nezletilému dítěti příslušné informace o řízení u soudu, v míře, kterou dostatečně rozumově chápe,
- zjišťovat názory nezletilého dítěte a zprostředkovat je soudu,
- objasňovat nezletilému dítěti důsledky toho, když by jeho názoru bylo/nebylo vyhověno.

Záznamy a jiné písemnosti, které vede OSPOD z důvodu výkonu funkce opatrovníka nebo poručníka, nejsou správním spisem, proto se na ně ani podpůrně nevztahuje správní řád. Vedení opatrovnických a poručenských záznamů a jiných písemností a nakládání s nimi je výkonem spisové služby.

Spisová dokumentace vedená v případě kolizního opatrovnictví by měla obsahovat dokumenty, které OSPOD získá ze strany soudu (typicky návrh, znalecké posudky, protokoly z jednání aj.) a dokumenty, které zpracoval či si sám opatřil OSPOD v rámci výkonu kolizního opatrovnictví (zjištění situace dítěte v rodině, záznam o provedeném jednání, šetření v bydlišti dítěte, záznam z pohovoru s dítětem, zpráva školského zařízení aj.).

V těchto případech je OSPOD ve stejném postavení jako účastnící řízení/rodiče, a proto by měli rodiče veškeré důkazní návrhy (včetně e-mailové komunikace, fotografií aj.) podávat přímo soudu. OSPOD dokumenty předkládané ostatními účastníky řízení do spisové dokumentace nezakládá. Kolizní opatrovník má možnost se s nimi seznámit prostřednictvím soudního spisu či přímo při jednání.

Nahlížet do písemností vedených ohledně opatrovnictví dítěte může **pouze samotné nezletilé dítě, pokud to jeho rozumová vyspělost umožňuje, nebo jeho zástupce, nemůže-li dojít ke střetu zájmů mezi ním a dítětem.**

Pokud OSPOD jako opatrovník vyhodnotí, že rodiče nebo jiná blízká osoba svým chováním a jednáním negativně působí na vývoj dítěte v intenzitě, že by tím mohli ohrozit zájem a blaho dítěte, začne OSPOD činit úkony také v další linii, tedy vykonávat veřejnoprávní ochranu dítěte dle zákona o sociálně-právní ochraně dětí a poskytovat ohroženému dítěti státem garantovanou ochranu.

Zdroje:
Úmluva o právech dítěte
Občanský zákoník
Zákon o sociálně-právní ochraně dětí
Zákon o zvláštních řízeních soudních

Dne: Podpis: